

Kuba och mänsklig utveckling

Jenny Francis, Green Left Weekly

I oktober kom FN:s Utvecklingsprogram, UNDP, med sin rapport för 2009 om mänsklig utveckling "Human Development 2009". Den är den mest citerade och tillförlitliga källan för statistik om mänsklig utveckling i världens länder. Den sammanfattas i ett levnadsnivåindex, Human Development Index, HDI som kombinerar medellivslängd, utbildning och BNP, bruttonationalprodukt per invånare. Det är inte heltäckande och tar inte med jämställdhet och inkomstfördelning, men det är det bästa tillgängliga.

Utbildning och hälsa

Återigen framgår Kubas enastående landvinningar framförallt när det gäller hälsa och utbildning, trots USAs förlamande blockad. Här ligger landet på topp i världen tillsammans med rika länder som Australien, Finland, Danmark och Nya Zeeland.

Kubas utbildningsindex ligger på 0,993 av 1,0 möjliga. Läskunnigheten är 99,8 % bland vuxna och tillhör de som kommit längst i världen när det gäller såväl manligt som kvinnligt deltagande på alla utbildningsnivåer, och 100 % av barn och ungdom omfattas av skolsystemet. I statsbudgeten läggs drygt 14 % på utbildning, mer än exempelvis Australien.

Medellivslängden är 78,5 år, tillsammans med Chile det högsta i Latinamerika och Karibien, på samma nivå som exempelvis Australien och USA.

Fattigt men mänskligt

Medan Kuba ligger i topp när det gäller hälsa och utbildning dras dess levnadsnivåindex, ner av ett lågt BNP som ligger på 95:e plats av världens knappt 200 länder. Sammantaget hamnar Kuba så på plats 51 i HDI. Det visar att den "mänskliga utvecklingsnivån" är betydligt högre än vad BNP per capita normalt skulle ge. Det kan ses som ett mått på hur effektivt samhället omvandlar sina inkomster till nyttigheter för medborgarna. Där ligger Kuba långt före alla andra. Exempelvis är Mexikos BNP per capita dubbelt så hög som Kubas, men dess HDI är lägre. USA ligger 9:a på BNP-listan men ramlar ner till 13:e plats i HDI. Det visar på en svag omvandling av samhällets resurser till utbildning och hälsa för invånarna.

Sedan 2005 har Azerbadjan, Kuba och Venezuela förbättrat sitt HDI mest av alla. Venezuela har på ett år klättrat från 62:a till 58:e plats.

Inkomstfördelning och jämställdhet

De ingår inte i indexet men finns med i rapporten. Ett mått är den kvinnliga andelen i landets parlament som på Kuba

är 43 %. Det leder till 3:e plats i världen efter Rwanda (51 %) och Sverige (47 %). I Australien utgör kvinnorna 30 % och i USA bara 17 %.

Inkomstfördelning tas också upp. Medan Australien ligger 2:a i HDI så är det samtidigt ett av de mest ojämlika länderna i den rika världen. De 10 % rikaste har 12,5 gånger så hög inkomst som de 10 % fattigaste. Siffran för Japan är 4,5, Norge 6,1 och Sverige 6,2. Värst är USA som har störst ojämlikhet av de rika länderna med 15,9 gånger så hög inkomst för den rikaste tiondelen jämfört med de fattigaste. För Kuba ansåg sig UNDP inte ha tillräckliga uppgifter. De siffror som finns visar dock en skillnad mellan den rikaste och fattigaste tiondelen på 4 gånger. Detta placerar Kuba i världsklass också när det gäller jämn inkomstfördelning.

Orsak och verkan

Rapporten analyserar inte orsakerna till att en del länder klarar sig bättre än andra när det gäller att förbättra sina medborgares liv. Men statistiken visar tydligt att regeringar som i USA och Australien, som gör bra hälsovård och utbildning till ett privilegium för ett fåtal, skapar och ökar ojämlikheten. En regering som Kubas, som erbjuder gratis hälsovård och utbildning för alla, ökar jämlikheten. Trots den långa blockaden, trots knapphändiga resurser så har Kuba uppnått hälsovård och utbildning för sitt folk som världen avundas.

Översättning Zoltan Tiroler

Tillägg: World Wildlife Fund, WWF, visade i en rapport häromåret att Kuba är det enda land i världen som lyckats förena ett högt levnadsnivåindex med en långsiktigt hållbar utveckling. Efter det resultatet tar WWF inte längre med denna kombination av ekologiskt avtryck och levnadsnivåindex.